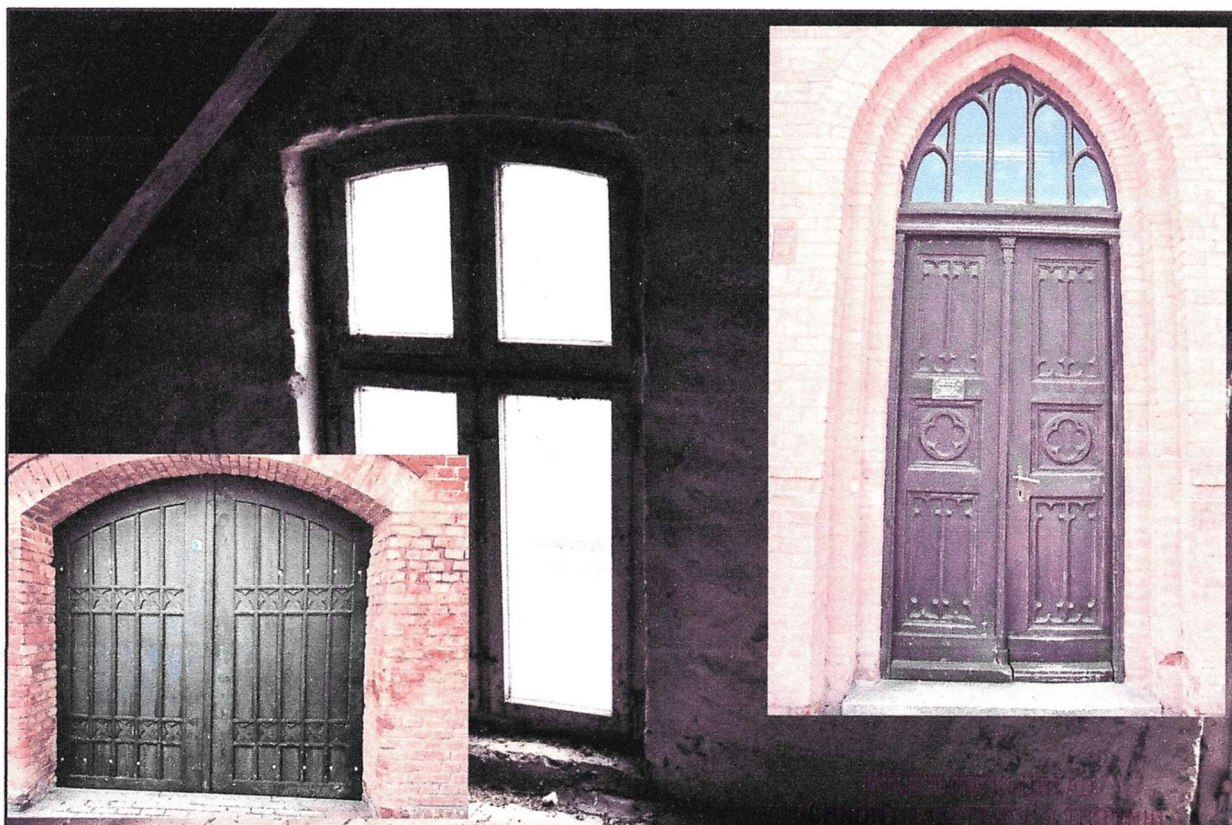

PROGRAM KONSERWACJI-RESTAURACJI
STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ
GMACHU SĄDU REJONOWEGO W TUCHOLI

DELEGATURA W BYDGOSZCZY

85-102 BYDGOSZCZ, ul. Jezuicka 2

tel. 322 49 95 92 322

NIP 956-16-21-700 REGON 145740463

Złoty
mgr inż. Janusz Flemming
puoz. OB. 1221. 5. 19. 1. 30. 2024. W

mgr inż. Janusz Flemming

Opracował: Piotr Maćko

Ul. K. Jagiellończyka 4/7

87 - 100 Toruń

Tel. 693 894 697

Nr dyplomu: 1400/122867/2008

2024

DZIEŁO KONSERWATORSKIE I DOKUMENTACJA CHRONIONE PRAWEM AUTORSKIM

Prawo autorskie, zgodnie z art. 1, Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 04 02 1994 r. Dz. U. Nr 24, poz. 83 z dnia 23 02 1994 r. (Dz. U. Z 2006 r. nr 90 z późn. zm.)

SPIS TREŚCI

1. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I BADAŃ	2
2. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE	3
3. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI	3
4. CELE I ZAKRES BADAŃ	3
5. PRZEBIEG BADAŃ KONSERWATORSKICH.....	3
6. TECHNIKA I TECHNOLOGIA	4
7. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ.....	5
8. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	6
9. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI	13
10. PROGRAM PRAC	14
11. ANEKS	19

1.0. KARTA IDENTYFIKACYJNA ZABYTKU I DOKUMENTACJI

NR REJESTRU ZABYTKÓW

NR INW. ZBIORU

NR INW. PRACOWNI KONS.

1.1. DANE PRZED ROZPOCZĘCIEM PRAC

RODZAJ stolarka okienna i drzwiowa
ewentualnie określenie stosunku do większej całości

AUTOR, WARSZTAT, SZKOŁA brak

SYGNATURA brak
także inicjały i znaki cechowe
kontrolne itp.

INSKRYPCJE brak
rodzaj, ewentualnie treść; nalepki, znaki fabryczne, firmowe,

DATOWANIE II poł. XIX w., XX wiek **POCHODZENIE**

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA/LOKALIZACJA Sąd Rejonowy w Tucholi, ul. Świecka 28, 89-500 Tuchola

WŁAŚCICIEL/UŻYTKOWNIK Sąd Rejonowy w Tucholi, ul. Świecka 28, 89-500 Tuchola

MATERIAŁY I TECHNIKA ORYGINAŁU drewno dębowe, drewno sosnowe
szkielet (korpus), siedzisko; wykończenie powierzchni, zdobnictwo i elementy uzupełniające

MATERIAŁY I TECHNIKA NAWARSTWIENÍ warstwy malarskie na bazie spoiwa olejnego, drewno -
uzupełnienia ubytków powierzchni, żywice poliuretanowe, żywice akrylowe

WCZEŚNIEJSZE KONSERWACJE (LUB RENOWACJE): TAK • ; NIE

DATY WYKONANIA

WCZEŚNIEJSZE DOKUMENTACJE: TAK ; NIE •

1.3 DANE O DOKUMENTACJI

LICZBA STRON TEKSTU

LICZBA FOTOGRAFII

DATA I MIEJSCE WYKONANIA

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA

2 EGZ. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, Wały Jagiellońskie 2, 85-131 Bydgoszcz

2.0. ZAGADNIENIA HISTORYCZNE

Gmach Sądu Rejonowego w Tucholi wzniesiony został w 1869 roku¹. Pierwotnie w budynku znajdowała się delegatura Sądu Powiatowego w Chojnicach a od 1879 roku był on siedzibą sądu obwodowego². W ostatnich latach przeprowadzone remonty obiektu obejmowały m.in. renowację elewacji oraz wyminę stolarki okiennej i częściowo drzwiowej (od podwórza).

3.0. OPIS, ANALIZA FORMY, FUNKCJI I TREŚCI

Drzwi głównego wejścia dwuskrzydłowej z ostrołukowym nadświetlem, zdobione dekoracyjnymi plakietkami.

Wrota dwuskrzydłowe, masywne dekorowane profilowanymi listwami w formie kratownicy z motywami czteroliści.

Drzwi bocznych wejść od strony podwórza współczesne, ramowo-płycinowe.

Okna poddasza ościeżnicowe czteroskrzydłowe.

4.0. CEL I ZAKRES BADAŃ

Celem badań było określenie pierwotnej formy oraz techniki i technologii wykonania stolarki okienne poddasza i drzwiowej wejścia do Gmachu Sądu. W ramach prac scharakteryzowana została również forma i zakres przekształceń w obrębie w/w elementów.

5.0. PRZEBIEG BADAŃ KONSERWATORSKICH

Wykonano dokumentację fotograficzną stanu zachowania analizowanych elementów stolarki okiennej i drzwiowej, wykonano odkrywki sondażowe oraz pobrano próbki do analizy mikroskopowej.

---

¹ https://pl.wikipedia.org/wiki/Gmach_Sądu_Rejonowego_w_Tucholi

² Ibidem.

6.0. TECHNIKA I TECHNOLOGIA

6.1. ZESTAWIENIE MATERIAŁÓW PIERWOTNYCH I WTÓRNYCH

MATERIAŁY PIERWOTNE

Stolarka okienna:

- drewno sosnowe
- okucia
- warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego

Drzwi głównego wejścia:

- drewno dębowe
- okucia
- zamek skrzynkowy nasadowy

Wrota bramy:

- drewno sosnowe-konstrukcja
- okucia

MATERIAŁY WTÓRNE

Stolarka okienna:

- warstwy malarska na bazie spoiwa olejnego

Drzwi głównego wejścia:

- drewno dębowe belki ościeża
- szyld i klamka
- szklenie nadświetla
- okapniki
- listwy doszczelniające

Wrota bramy:

- obicie konstrukcji od strony podwórza

6.2. TECHNIKA ORYGINAŁU I ANALIZA SPOSOBU WYKONANIA

Drzwi głównego wejścia wykonane w konstrukcji ramowo-płycinowej. Od strony zewnętrznej płyciny zdobione nakładkami z motywami gotyckimi m.in. w formie czteroliści. Nadświetle zamknięte ostrołukowo ze zwielokrotnionym motywem ostrołuku

wewnątrz konstrukcji. Od strony wewnętrznej zamek skrzynkowy nasadzany, zawiasy kątowe, zasuwę w dolnej o górnej części skrzydła.

Wrota bramy o konstrukcji ramowej z opierzeniem deskowym tworzącym motyw kratownicy. Poziome rzędy dekoracji zdobione motywem czteroliści. Zawiasy pasowe, zasuwę w części środkowej i górnej skrzydła.

Stolarka okienna ościeżnicowa, czteroskrzydłowa, dzielone jednym słupkiem pionowym i jednym ślemieniem poziomym. Konstrukcja sosnowa malowana. Skrzydła osadzone na zawiasach czopowych połączonych z narożnikiem, zakrętki skrzydełkowe podwójne.

7.0. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Drzwi głównego wejścia zachowane w stosunkowo dobrym stanie. Konstrukcja ze śladami niewłaściwie przeprowadzonych napraw, w efekcie których krawędzie profilowanego detalu częściowo uległy wyobleniu. Ponadto, stwierdzono spękania i silne rozszczelnienia konstrukcji, ubytki warstwy malarskiej, zniszczenia detalu architektonicznego (dolne partie listwy przymykowej, okapniki). Elementy stalowe malowane ze śladami korozji wżerowej.

Wrota bramy wjazdowej zachowane w złym stanie. Konstrukcja ramy wykazuje ślady silnego rozkładu drewna grzybami zgnilizny brunatnej. Od strony podwórza listwy obicia częściowo odspojone. Okucia wtórnie przemalowane.

W przypadku stolarki okiennej poddasza największe zniszczenia odnotowano w obrębie okien elewacji północno-zachodniej. Drewno dolnych partii skrzydeł porażone grzybami zgnilizny brunatnej, konstrukcja silnie rozszczelniona. Niemal w całości, od strony zewnętrznej skrzydła pozbawione warstwy malarskiej.

8.0. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Fot. 1. Drzwi głównego wejścia -aktualny stan zachowania

Fot.2. Dolne partie drzwi z widoczną wtórną konstrukcją listw okapnikowych

Fot. 3. Zbliżenie na styk skrzydeł w dolnych partiach drzwi – aktualny stan zachowania. Widoczne wtórne listwy okapnikowe oraz zniszczenia pierwotnej konstrukcji listwy domykowej

Fot. 4. Nadświetle, str. zewnętrzna – aktualny stan zachowania.

Fot. 5 Styk konstrukcji nadświetla z portalem – aktualny stan zachowania

Fot. 6. Wtórnie dostawiona drewniana belka ościeża, pełniąca funkcję elementu doszczelniającego konstrukcję drzwi.

Fot. 7. Dolne partie konstrukcji z widoczną wtórną belką ościeża oraz – od wewnątrz – dodatkową listwą doszczelniającą skrzydła drzwi.

Fot. 8. Zewnętrzna klamka drzwi, aktualny stan zachowania. Widoczny ubytek zwieńczenia szyldu

Fot. 9. Zbliżenie na element konstrukcji ramy skrzydła drzwi, widoczne silne rozszczelnienie łączenia listw ramy oraz wtórne ich wypełnienie pianką poliuretanową i szpachlówką.

Fot. 10. Skrzydła drzwi, strona wewnętrzna -aktualny stan zachowania

Fot. 12. Konstrukcja zawiasu, aktualny stan zachowania

Fot. 13. Zamek, aktualny stan zachowania

Fot. 14. Dolna zasuwa prawego skrzydła, aktualny stan zachowania

Fot. 15. Dolne partie skrzydła drzwi - widok od wewnątrz – aktualny stan zachowania. Widoczna wtórnie dostawiona dolna listwa doszczelniająca konstrukcję drzwi.

Fot. 16. Wtórna konstrukcja stolarki drzwiowej - wejście od obiektu od strony dziedzińca – aktualny stan zachowania.

Fot. 17. Zbliżenie na klamkę drzwi, aktualny stan zachowania. Widoczny ubytek warstwy malarskiej zarówno klamki jak i listwy dymkowej oraz intensywna korozja szyldu.

Fot. 18. Konstrukcja drzwi, widoczne m.in. spękania płycin oraz błędnie wykonany profil prawej listwy ramy skrzydła

Fot. 19. Płycina prawego skrzydła z widocznymi ubytkami warstwy malarskiej oraz spękaniami konstrukcji

Fot. 20. Boczne wejście do obiektu od strony dziedzińca – wtórna konstrukcja stolarki drzwiowej

Fot. 21. Zbliżenie na konstrukcję skrzydła, widoczne m.in. spękania w obrębie płyciny

Fot.22. Wrota bramy, aktualny stan zachowania

Fot. 24. Górny narożnik lewego skrzydła, aktualny stan zachowania. Widoczne rozszczelnienia na styku elementów oraz ślady rozkładu drewna

Fot. 23. Dolne partie konstrukcji wrót, aktualny stan zachowania. Widoczne rozszczelnienie w konstrukcji obicia

Fot. 26. Wrota bramy – widok od dziedzińca- aktualny stan zachowania. Widoczna wyraźna różnica w wysokości skrzydeł, wynikająca ze złego stanu konstrukcji

Fot. 27. Zbliżenie na lewe skrzydło wrót, widoczne odspojenia wtórnego obicia oraz ślady zniszczeni konstrukcji pierwotnej ramy wynikające z rozkładu drewna przez grzyby zgnilizny brunatnej oraz porażenia insektami.

Fot. 28. Zasuwa pozioma – aktualny stan zachowania

Fot. 29. Zasuwa pionowa – aktualny stan zachowania

Fot. 30 Elewacja południowo-wschodniej, zaznaczone okna poddasza, aktualny stan zachowania.

Fot. 31 Skrzydła okna w obrębie elewacji południowo-wschodniej, aktualny stan zachowania

Fot. 32 Skrzydła okna w obrębie elewacji północno-zachodniej, aktualny stan zachowania

Fot. 33. Skrzydła okna w obrębie elewacji południowo-wschodniej, widok od środka, aktualny stan zachowania.

Fot. 34. Okno w obrębie elewacji południowo-wschodniej, widoczne wtórne zabezpieczenie skrzydeł.

Fot. 35. Dolne partie okna w obrębie elewacji północno-zachodniej, aktualny stan zachowania. Widoczne rozszczelnienie konstrukcji oraz silny rozkład drewna.

9.0. CEL ORAZ ZAŁOŻENIA KONSERWACJI I RESTAURACJI

Celem planowanych prac jest powstrzymanie procesu niszczenia stolarki drzwiowej głównego wejścia, wrót bramy wjazdowej, stolarki okiennej poddasza oraz przywrócenie ich pierwotnych walorów estetycznych i funkcjonalnych.

W związku z powyższym zakłada się oczyszczenie w/w elementów konstrukcji z wtórnych warstw malarskich

W przypadku drzwi głównego wejścia usunięte zostaną wszystkie błędnie wykonane uzupełnienia ubytków powierzchni oraz wtórne, błędnie wykonane nadbudowy.

Ze względu na brak możliwości ustalenia pierwotnej kolorystyki drzwi, odtworzona zostanie kolorystyka najstarszej istniejącej warstwy malarskiej konstrukcji.

Konstrukcja wrót bramy wjazdowej ze względu na zły stan zachowania zostanie częściowo wymieniona. Kolorystyka skrzydeł wrót oraz drzwi bocznych wejść do budynku od strony dziedzińca zostanie dostosowana do kolorystyki głównego wejścia

Zakłada się zachowanie stolarki okiennej poddasza znajdującej się w obrębie elewacji południowo-wschodniej i poddanie ich kompleksowej konserwacji. Okna elewacji północno-zachodniej zostaną odtworzone z zachowaniem pierwotnych podziałów i drewnianej konstrukcji okien.

Przeprowadzona zostanie kompleksowa konserwacja metalowych okuć drzwi i okien.

10.0. PROGRAM PRAC

1. Dokumentacja fotograficzna

- *należy wykonać szczegółową dokumentację fotograficzną stanu zachowania stolarki przed rozpoczęciem prac. Powinna ona obejmować również przebieg prowadzonych prac oraz efekt ich zakończenia i stanowić integralną część dokumentacji powykonawczej.*

2. Demontaż konstrukcji

- *skrzydła drzwi głównego wejścia, drzwi wejścia od strony dziedzińca jak również konstrukcję wrót bramy wjazdowej, należy ostrożnie zdemontować. W ich miejsce, doraźnie należy osadzić konstrukcję zamienną, użytkowaną podczas realizowanego remontu.*

- *zakłada się demontaż wtórnej konstrukcji ościeża oraz listew doszczelniających skrzydła drzwi od wewnątrz.*

- *w przypadku stolarki okiennej poddasza - w obrębie elewacji północno-zachodniej uwzględnia się demontaż wszystkich trzech okien. Należy zachować metalowe elementy mechanizmu domykania skrzydeł okien oraz wykorzystać je do uzupełnień ubytków w obrębie stolarki okiennej elewacji południowo-wschodniej.*

- *należy zdemontować szklenie skrzydeł okien elewacji południowo-wschodniej*

3. Montaż konstrukcji zastępczej

4. Dezynfekcja wraz z dezynsekcją

- *powierzchnie konstrukcji stolarki poddać zabiegowi dezynfekcji przy użyciu roztworu preparatu Biotin T, lub Lichenicida 464. Preparat nanosić zgodnie z zaleceniami producenta.*

- *powierzchnie wykazujące ślady bytowania owadów, należy poddać zabiegowi dezynsekcji przy użyciu preparatu Perxil firmy. Iun Anti-insekt firmy Remmers.. Preparat nanosić zgodnie z zaleceniami producenta.*

5. Usunięcie wtórnych warstw malarskich

- *zabieg przeprowadzić chemicznie, przy użyciu mieszaniny rozpuszczalników organicznych. Uwzględnić się użycie gotowych preparatów do zdejmowania powłok malarskich.*

6. Usunięcie wtórnych, błędnie wykonanych uzupełnień ubytków powierzchni oraz silnie zniszczonych elementów konstrukcji

- uzupełnienia ubytków powierzchni konstrukcji stolarki drzwiowej, które uległy odspojeniu od podłoża należy usunąć. W całości należy oczyścić wypełnienia szerokich spoin powstałych w wyniku rozklejenia i rozszczelnienia konstrukcji skrzydeł drzwi
- demontaż zniszczonych okapników drzwi
- w przypadku wrót bramy, celem określenia stanu zachowania konstrukcji należy częściowo zdemontować obicie konstrukcji (płaszczyzny skrzydeł od strony podwórza).
W przypadku znacznych ubytków powierzchni elementów konstrukcyjnych lub silnego rozkładu ich struktury, uwzględnia się wymianę elementów.

7. Demontaż wtórnych słupów ościeża oraz listw doszczelniających skrzydła drzwi

- wtórne słupy ościeża ze względu na deformacje konstrukcji oraz niewłaściwe opracowanie powierzchni (fazowanie krawędzi schodni poniżej krawędzi listwy okapnikowej), należy zdemontować. Usunąć należy również listw doszczelniających znajdujących się w obrębie otworu oraz u dołu skrzydeł drzwi głównego wejścia.

8. Doczyszczanie powierzchni drewna

- powierzchnie drewna po zdjęciu powłok malarskich, celem doczyszczania przetrzeć papierem ściernym o drobnej frakcji ścierniwa (wstępna obróbka 80, końcowa 150). Prace prowadzić z zachowaniem należytej ostrożności tak aby nie dochodziło do zacierania krawędzi profili konstrukcji.

9. Odtworzenie brakujących elementów konstrukcji

- brakujące elementy konstrukcji wrót należy odtworzyć zgodnie pierwotną techniką i technologią wykonania

10. Wynikanie nowych słupów ościeża

- ze względu na deformacje istniejącej konstrukcji oraz błędy w opracowaniu dekoracji należy dotworzyć słupy ościeży z zachowaniem dotychczasowej formy konstrukcji, z tymże ozdobne fazowanie w dolnych partiach winno się kończyć na równi z poziomem listwy okapnikowej. W górnej części, w połowie wysokości kapiteła listwy domykowej(fot.). Belki należy odtworzyć w drewnie dębowym lub jesionie.

11. Konsolidacja podłoża

- *po oczyszczeniu powierzchni przeprowadzić zabieg konsolidacji podłoża przy użyciu roztworu żywicy termoplastycznej Paraloid B-72.*

12. Klejenie luźnych połączeń konstrukcji

- *elementy konstrukcji skrzydeł drzwi, które uległy rozszczelnieniu należy ponownie skleić. Po dokładnym oczyszczeniu powstałych spoin, elementy należy skleić klejem na bazie polioctanu winylu lub klejem poliuretanowym, uwzględnia się zastosowanie żywicy epoksydowej do klejenia drewna. Po naniesieniu kleju rozklejone elementy ściągają ściskami stolarskimi.*

13. Uzupełnienie ubytków powierzchni

- *zachowane spoiny uzupełnić drewnianymi wstawkami „piórami”, oraz kompozycjami na bazie żywicy epoksydowej (EP 5 utwardzana PAC) oraz pyłu trocinowego. Mniejsze szczeliny oraz ubytki powierzchni uzupełniać przy użyciu szpachlówek akrylowych. Zaleca się stosowanie szpachlówek Tikkurila.*

14. Odtworzenie stolarki okiennej poddasza

- *należy wykonać rekonstrukcję okien poddasza w obrębie elewacji północno-zachodniej. Okna należy odtworzyć z zachowaniem pierwotnych podziałów i drewnianej konstrukcji stolarki.*

15. Ponowny montaż słupów ościeża oraz listw doszczelniających skrzydła drzwi głównego wejścia

- *przed przystąpieniem do montażu słupów ościeża oraz listw doszczelniających podłoże należy oczyścić w wtórnych warstwach malarskich. Ubytki zaprawy uzupełnić tynkiem na bazi spoiwa wapiennego lub wapiennego z dodatkiem hydraulicznym oraz drobnoziarnistego kruszywa kwarcowego. Ponadto, podłoże należy skonsolidować preparatem krzemianowym - zaleca się zastosowanie Fixastiv Soldalit firmy Keim, lub innego producenta charakteryzującym się zbliżonymi właściwościami.*

16. Rekonstrukcja warstwy malarskiej

- *stolarkę drzwiową należy malować w kolorze brązu o nr koloru NCS S 7020 – Y 40R. Zaleca się stosowanie barwnych lakierów poliuretanowych w wersji półmat. Warstwę malarską nanosić pędzlem*
- *stolarkę okienną malować w kolorze bieli o nr koloru NCS S 1005-Y20R / RAL 1013*

17. Montaż listw doszczelniających oraz ograniczników przeciągów.

- należy ponownie przytwierdzić listwy doszczelniające w obrębie ościeży os trony wewnętrznej. Listwy malowane w kolorze pierwotnej warstwy malarskiej ścian wnęki drzwiowej
- *w przypadku dolnych partii skrzydeł zamiast wcześniejszych, wtórnych drewnianych listw, zaleca się montaż gotowych ograniczników przeciągów. Konstrukcja w kolorze zbliżonym do kolorystyki stolarki drzwiowej*

18. Szklenie stolarki okiennej i drzwi nadświetla

- okna poddasza szklić z użyciem kitu szklarskiego

19. Ponowny montaż stolarki okiennej i drzwiowej

20. Uzupełnienie ubytków zaprawy w spoinach na styku konstrukcji stolarki okiennej/drzwiowej i muru

- *istniejące szczeliny oraz ubytki zaprawy w spoinach na styku drewnianej konstrukcji i cegła wypełnić przy użyciu zaprawy na bazie spoiwa wapiennego lub wapiennego z dodatkiem hydraulicznym oraz drobnoziarnistego kruszywa kwarcowego. Zaprawę dobarwić pod kolor zaprawy pierwotnej przy użyciu suchych pigmentów mineralnych.*

ELEMENTY METALOWE

1. Dokumentacja fotograficzna

2. Demontaż elementów metalowych konstrukcji stolarki

- *elementy stalowe takie jak zawiasy, zasuw, klamki, szyldy, zamki oraz zasuw należy zdemontować*

3. Oczyszczenie powierzchni

- *powierzchnie elementów stalowych oczyszczać metodą strumieniowo-ścierną. Zaleca się stosowanie ścierniwa korundowego lub wodorowęglanu sodu. Prace poprzedzić próbami w celu dostosowania rodzaju i frakcji ścierniwa oraz siły jego aplikacji. Zamiennie uwzględnia się oczyszczanie laserowe.*
- *mosiężną klamkę oczyścić z nawarstwień acetonem oraz zabezpieczyć powłoką ochronną*

4. Uzupełnienie ubytków

- *ubytek powierzchni mosiężnego szyldu uzupełnić metodami spawalniczymi. Ubytkę formy wymodelować w blasze mosiężnej oraz przyspawać metodą TIG. Spoiny opracować mechanicznie, powierzchnie szyldu spątynować.*

5. Stabilizacja podłoża

- *powierzchnie stali po oczyszczeniu odtłuścić acetonem oraz pokryć roztworem taniny.*

6. Patynowanie

- *powierzchnie mosiężnego szyldu i klamki po oczyszczeniu z nawarstwień i odtłuszczeniu poddać zabiegowi patynowania przy użyciu roztworu wielosiarczku potasu lub Patynolu 2N.*

7. Zabezpieczenie powierzchni

- *stalowe zawiasy zasuwę oraz zamek zabezpieczyć warstwą żywicy termoplastycznej Paraloid B-44, a następnie warstwą wosku mikrokrystalicznego Cosmoloid 80.*
- *zawiasy oraz zasuwę wrót zabezpieczyć warstwą barwnego lakieru poliuretanowego zawierającego pigmenty o działaniu antykorozyjnym Tikkurila Temadur 10, lub innego producenta charakteryzującej się zbliżonymi właściwościami. Farba w wersji półmat/mat w kolorze RAL*
- *okucia okienne skrzydełkowe podwójne malować w kolorze stolarki okiennej przy użyciu barwnych lakierów poliuretanowych w kolorze bieli RAL 1013*

8. Ponowny montaż elementów metalowych

- *stalowe zasuwę oraz szyldy klamek montować przy użyciu stalowych, patynowanych śrub z łepkiem stożkowym i prostym wgłębieniem*
- *mosiężny szyld montować przy użyciu mosiężnych patynowanych śrub z łepkiem stożkowym i prostym wgłębieniem*

9. Montaż nowych klamek i szyldów

- *w obrębie wtórnej stolarki drzwiowej bocznych wejść od strony podwórza należy wymienić istniejące, silnie skorodowane szyldy i klamki. Zaleca się montaż nowych elementów o formie zbliżonej do demontowanej*

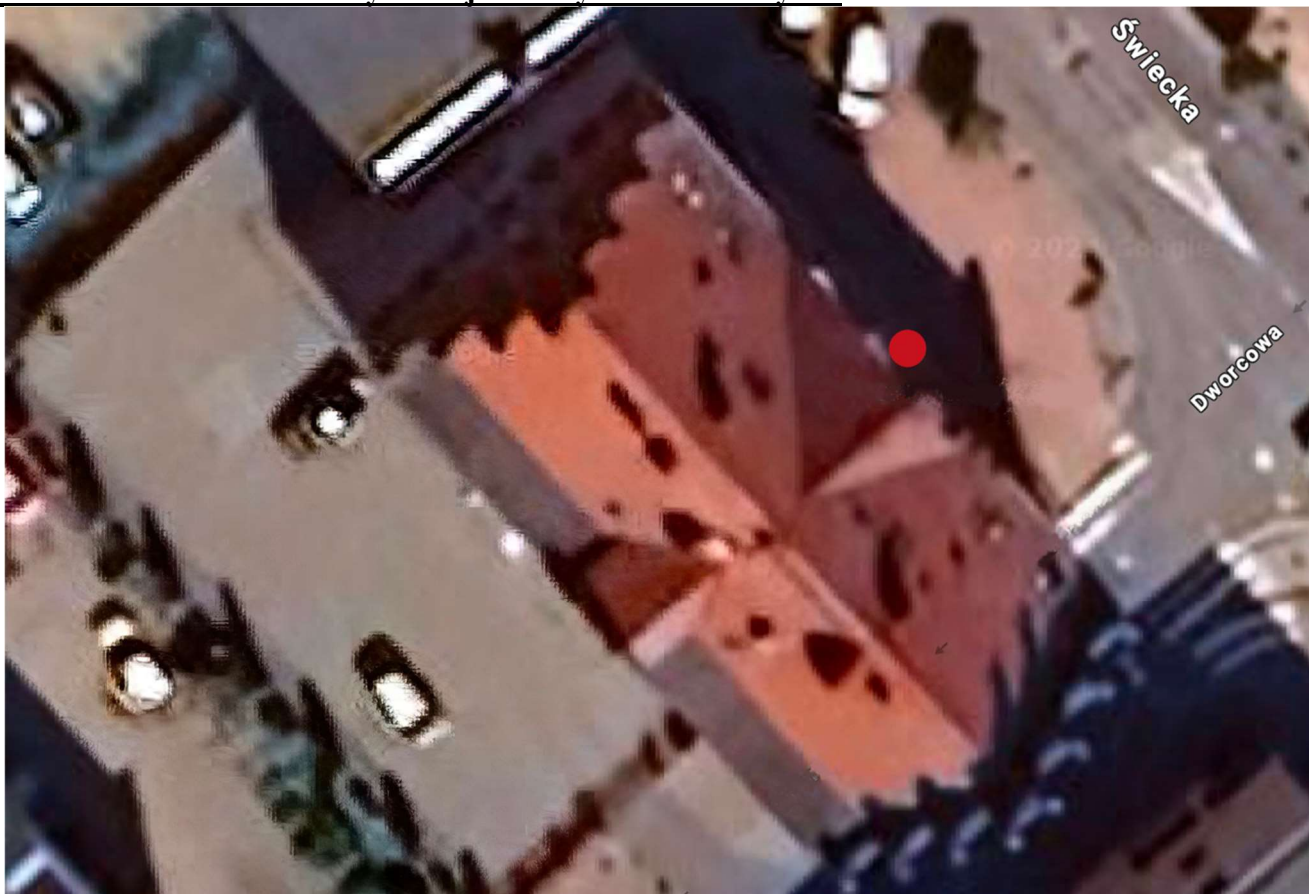
Aneks

1. Numer odkrywki: 1 - drzwi głównego wejścia

2. Rodzaj: warstwy malarskie

3. Rzut obiektu z zaznaczonym miejscem wykonania odkrywki

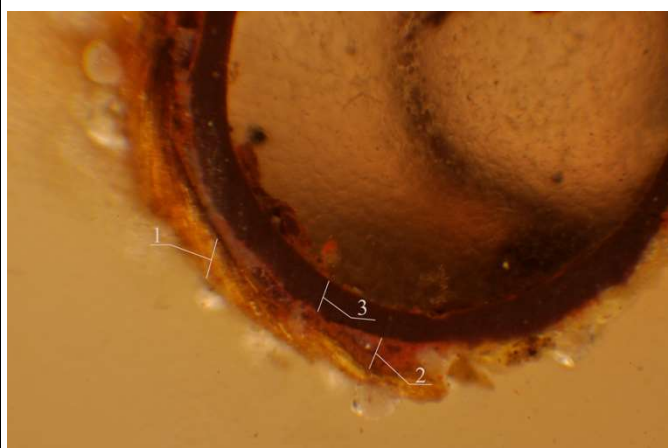

Źródło: <https://www.google.com/maps/place/Sąd+Rejonowy+w+Tucholi/@53.5860852,17.8617518,41m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0x4702570557016211:0x8df53cd54b62aee3!8m2!3d53.586106!4d17.861825!16s%2Fg%2F1tk89trn?entry=ttu>

4. Odkrywka wraz z odsłoniętymi warstwami

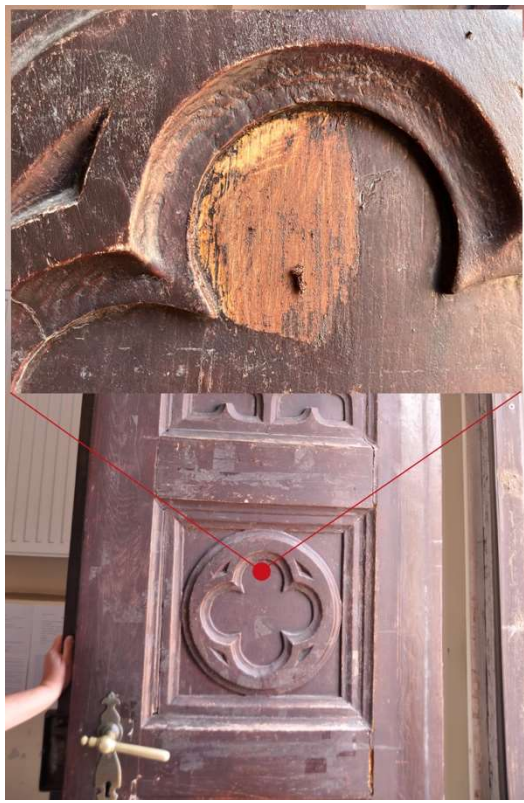
5. Naszlif poprzeczny pobranej próbki z zaznaczonymi warstwami

6. Odkrywka wraz z odsłoniętymi warstwami

7. Odkrywka wraz z odsłoniętymi warstwami

8. Odkrywka wraz z odsłoniętymi warstwami

9. Stratygrafia

Nr warstwy naszlifu	Nr warstwy stratyg.	Oznaczenie graficzne warstwy technologicznej	Faza chronologiczna	Datowanie	Charakterystyka warstwy i jej opis łącznie z ewentualną identyfikacją techniki i kolorystyką	Kolorystyka NCS
3			IV		Warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	brąz
2			III		Wtórna warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	Ciemna czerwień
1			I	1869	Konstrukcja skrzydła drzwi - drewno	beżowy

10. Opis

Wykonane odkrywki in situ oraz analiza pobranego materiału w obrębie konstrukcji drzwi głównego wejścia, wykazały obecność trzech warstw malarskich. Bezpośrednio na powierzchni drewna - w stanie szczątkowym - zalega warstwa o zabarwieniu umbry. Kolejną warstwę tworzy ciemnej czerwieni. Wierzchnią powłokę stanowi warstwa ciemnego brązu. Wszystkie warstwy wykonane zostały na bazie spoiwa olejnego.

Ze względu na stan zachowania oraz zbyt małą – w odniesieniu do datowania konstrukcji – ilość warstw malarskich nie można jednoznacznie określić pierwotnej kolorystyki stolarki drzwiowej.

1. Numer odkrywki: 1a - drzwi głównego wejścia

2. Rodzaj: warstwy malarskie

3. Rzut obiektu z zaznaczonym miejscem wykonania odkrywki

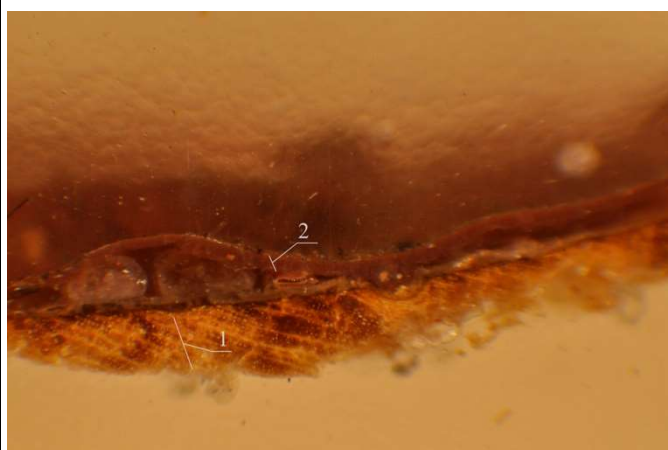

Źródło: <https://www.google.com/maps/place/Sąd+Rejonowy+w+Tucholi/@53.5860852,17.8617518,41m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0x4702570557016211:0x8df53cd54b62aee3!8m2!3d53.586106!4d17.861825!16s%2Fg%2F1tk89trn?entry=ttu>

4. Odkrywka wraz z odsłoniętymi i ponumerowanymi warstwami

5. Naszlif poprzeczny pobranej próbki z zaznaczonymi warstwami

6. Stratygrafia

Nr warstwy naszlifu	Nr warstwy stratyg.	Oznaczenie graficzne warstwy technologicznej	Faza chronologiczna	Datowanie	Charakterystyka warstwy i jej opis łącznie z ewentualną identyfikacją techniki i kolorystyką	Kolorystyka NCS
2			IV		Wtórna warstwa malarska	brąz
1			I	1869	Konstrukcja nadproża – drewno	-

7. Opis

W obrębie wykonanej odkrywki stwierdzono obecność jednej warstwy malarskiej w kolorze brązu, wykonanej na bazie spoiwa olejnego.

1. Numer odkrywki: 2 - stolarka okienna poddasza

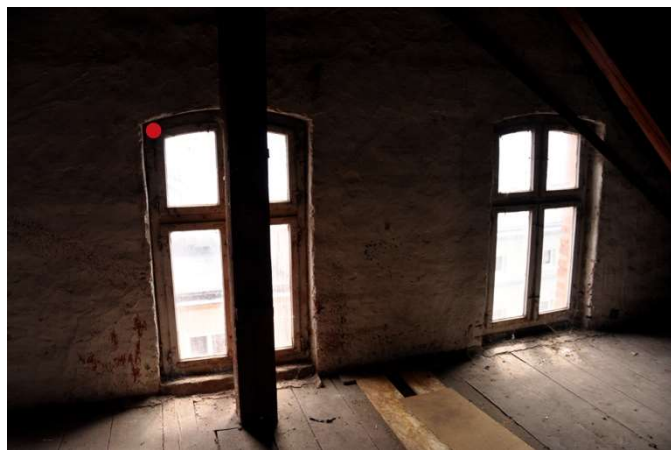
2. Rodzaj: warstwy malarskie

3. Rzut obiektu z zaznaczonym miejscem wykonania odkrywki

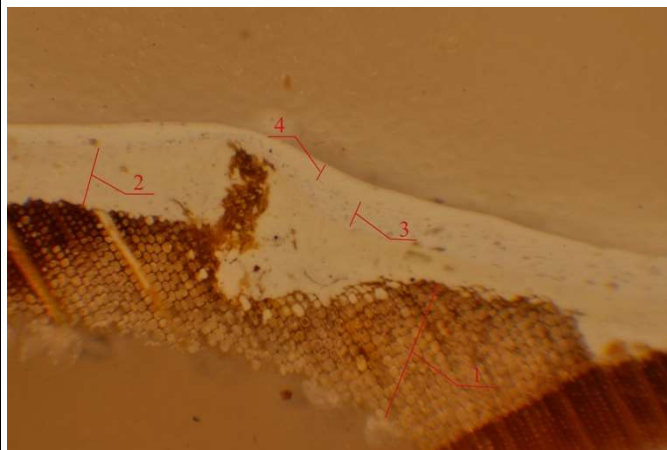

Zródło: <https://www.google.com/maps/place/Sąd+Rejonowy+w+Tucholi/@53.5860852,17.8617518,41m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0x4702570557016211:0x8df53cd54b62ace3!8m2!3d53.586106!4d17.861825!16s%2Fg%2F1tk89trn?entry=ttu>

4. Odkrywka wraz z odsłoniętymi i ponumerowanymi warstwami

5. Naszlif poprzeczny pobranej próbki z zaznaczonymi warstwami

6. Stratygrafia

Nr warstwy naszlifu	Nr warstwy stratyg.	Oznaczenie graficzne warstwy technologicznej	Faza chronologiczna	Datowanie	Charakterystyka warstwy i jej opis łącznie z ewentualną identyfikacją techniki i kolorystyką	Kolorystyka NCS
4			IV	Lata 90-te XX wieku	Warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	biel
3			III		Wtórna warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	biel
2			II	Poł. XX wieku	Pierwotna warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	biel NCS S 1005- Y20R RAL 1013
1					Konstrukcja stolarki okiennej – drewno sosnowe	

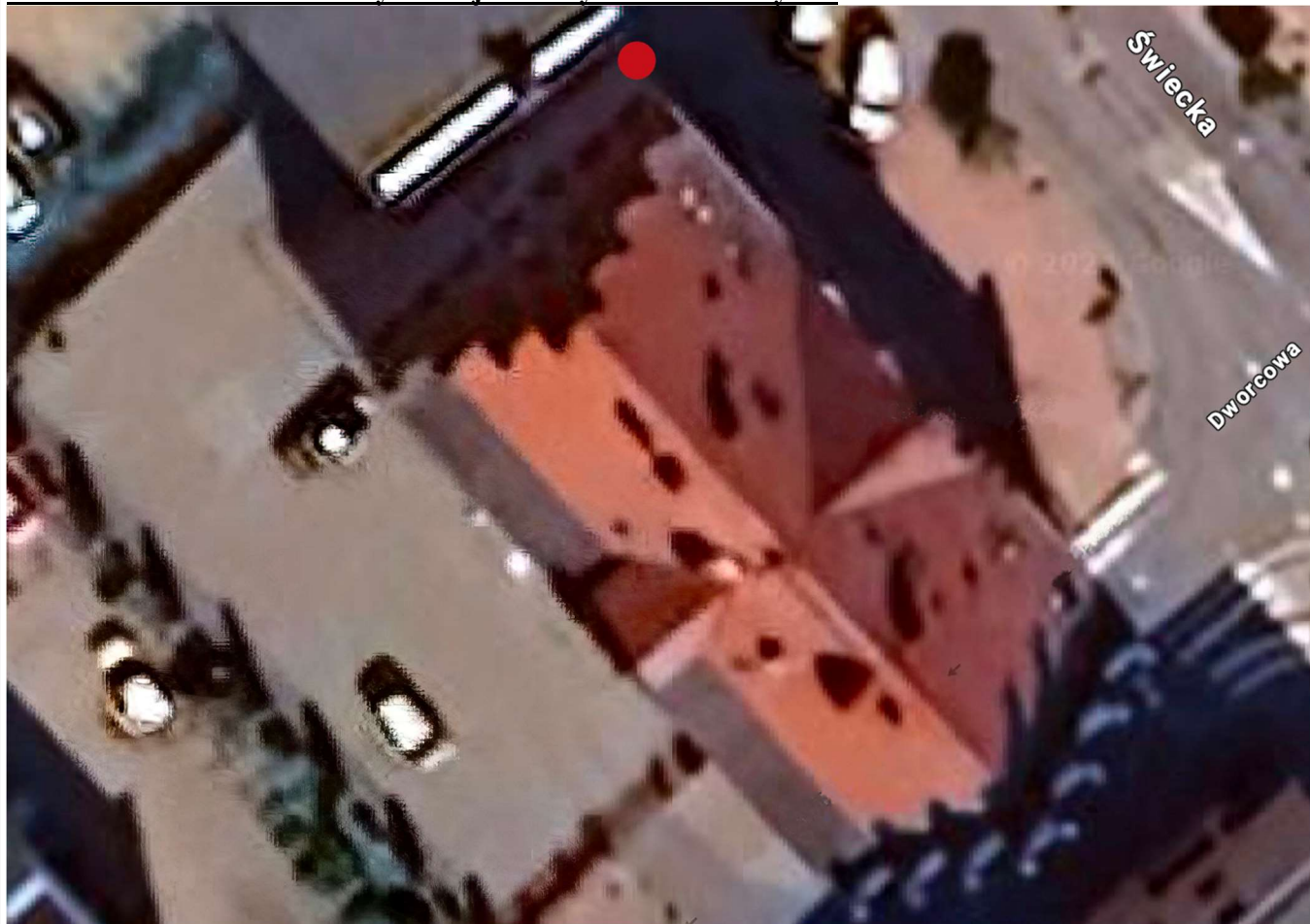
7. Opis

Obserwacje in situ oraz analiza pobranego materiału wykazały obecność trzech warstw malarskich w kolorze bieli, wykonanych na bazie spoiwa olejnego.

1. Numer odkrywki: 3 - wrota bramy

2. Rodzaj: warstwy malarskie

3. Rzut obiektu z zaznaczonym miejscem wykonania odkrywki

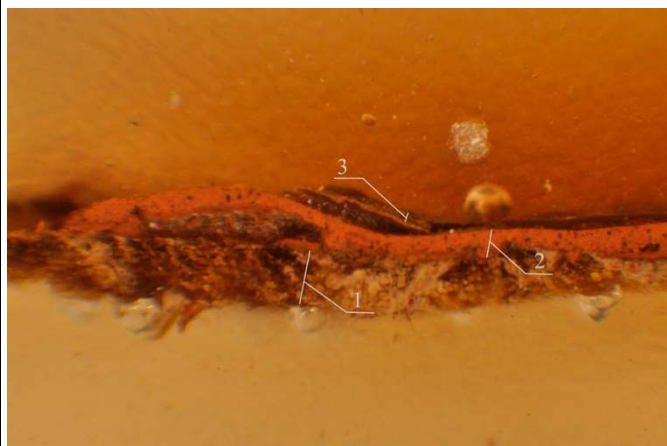

Zródło: <https://www.google.com/maps/place/Sąd+Rejonowy+w+Tucholi/@53.5860852,17.8617518,41m/data=!3m1!1e3!4m6!3m5!1s0x4702570557016211:0x8df53cd54b62ace3!8m2!3d53.586106!4d17.861825!16s%2F1tk89trm?entry=ttu>

4. Odkrywka wraz z odsłoniętymi warstwami

5. Naszlif poprzeczny pobranej próbki z zaznaczonymi warstwami

6. Stratygrafia

Nr warstwy naszlifu	Nr warstwy stratyg.	Oznaczenie graficzne warstwy technologicznej	Faza chronologiczna	Datowanie	Charakterystyka warstwy i jej opis łącznie z ewentualną identyfikacją techniki i kolorystyką	Kolorystyka NCS
3			IV		Warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	brąz
2			III		Warstwa malarska na bazie spoiwa olejnego	czerwień
1			II	I poł. XX w.	Konstrukcja skrzydła bramy – drewno	-

7. Opis

Wykonane odkrywki oraz analiza pobranego materiału wykazały obecność dwóch warstw malarskich wykonanych na bazie spoiwa olejnego. Bezpośrednio na drewnianym podłożu w obrębie motywu czteroliścia stwierdzono obecność czerwieni. Pozostałe partie konstrukcji malowane w kolorze ciemnego brązu